

Zbyněk Fiala: Čína drze odmítá zkrachovat

 infokurýr.cz/n/2024/01/19/zbynek-fiala-cina-drze-odmita-zkrachovat

kurýr

19. ledna 2024

... a dělá to už dlouhá desetiletí. Proč si neváží doporučení nejlepších odborníků? Považuje je za senzacechtivé mluvky a lháře?

Je to už 23 let, co vyšla strhující kniha Gordona Changa (Čanga) *Zhroucení Číny se blíží*. Měl to načasováno do roku 2011. A když to roku 2011 na kolaps Číny nevypadalo, protáhl svoji předpověď do roku 2012. Nakonec Chang změnil téma a v loňském roce vydal knihu *O čínském plánu, jak zničit Ameriku*.

Uvedený znalec Číny občas poskytuje služby CIA, americkým ministerstvům zahraničí a obrany nebo zahraničnímu výboru kongresové sněmovny. Prognostickou jistotou však zřejmě není. Roku 2006 ohromil svět knihou o jaderném střetu, ze kterého vyjde jako vítězná mocnost Severní Korea. Na adresu tehdejšího korejského vůdce napsal: *„Během několika let, pravděpodobně do konce této dekády, tento despota vrhne stín na celý svět. Bude schopen poslat atomovou bombu na libovolné místo na planetě.“*

<https://www.amazon.com/Nuclear-Showdown-North-Korea-Takes/dp/1400062942>

Dokonce i New York Times označili tohoto autora, který strávil v Číně dvacet let ve velkých poradenských firmách, za „*největšího protičínského ultra jestřába*“, což bych nepovažoval za neúspěch. Být největší má vždycky hodnotu. Ale není sám.

Nejpopulárnější je teď Peter Zeihan, jehož kanál na YouTube pravidelně přitahuje 700 tisíc párů očí. To už je velký vliv na americké veřejné mínění. Zeihan předpovídá zhroucení Číny do deseti let – a

dělá to pravidelně už od roku 2010. Takže letos zas. Jenže Zeihan v Číně nežije a čínsky neumí. Všimá si toho americký podnikatel Cyrus Janssen, který působí v Šanghaji a může tak Zeihanova tvrzení rozebrat zasvěceněji zevnitř. Dělá to taky na internetu, ve svém zpravodaji, který visí na platformě Substack.

<https://cyrusjanssen.substack.com/p/i-fact-checked-peter-zeihans-china>

Jak je vidět, internetová média mohou nabídnout i serióznější obsah, než poskytují vážená vydavatelství – pokud jste ovšem nezabloudili do nějaké duševní bažiny. A nemusí to být vždy zcela jednoznačné. První Janssenův postřeh, který mne zaujal, poukazuje na to, že Zeihan vybírá celkem správně závažné čínské problémy, ale v předpovědích vyzobává ty nejextrémnější negativní možnosti, nebo přímo lže. Honí se za počtem shlédnutí, který ho živí.

Podle Zeihana se Čína zhroutí především z demografických důvodů. Stárne. Porodnost klesá. Politika jednoho dítěte byla už dávno zrušena, přesto se porodnost od roku 2016 snížila na polovinu. Roku 2022 se narodilo jen 10 milionů dětí, což má být nejméně v historii. Zeihan z toho vyvozuje i riziko prudkého poklesu spotřeby, protože za jejího tahouna považuje začínající domácnosti.

Vedle toho se prudce zdražuje práce, čínské mzdy vzrostly 14 krát od roku 2000. Jsou už vyšší než třeba v Mexiku. To ohrožuje čínskou konkurenceschopnost. Ale ještě drsnější hrozbu konkurenceschopnosti vidí Zeihan v čínském vzdělávacím systému, který se příliš soustřeďuje na ukládání vědomostí do paměti, místo aby rozvíjel dovednosti. „*Proto taky posledních 15 let Čína nezaznamenala žádný technologický pokrok.*“ Ještě nevěříte, že Čína do deseti let klekne?

Jenže tohle už podle Jansseny požaduje umění přehlédnout slona uprostřed místnosti. S tím technologickým pokrokem je to přesně naopak. Před rokem vyšla ve váženém americkém institutu ITIF (*Information Technology & Innovation Foundation*) studie s varovným názvem *Probud' se, Ameriko: Čína překonává Spojené státy v inovační kapacitě*. Studie konstatuje, že Čína se odpoutala od role imitátora a stává se inovátorem, podobně jako předtím další „asijské tygři“:

„Inovační potenciál Číny ohrožuje podíl Spojených států a spojeneckých zemí na trhu vyspělých průmyslových odvětví s vysokou přidanou hodnotou, která jsou důležitá pro prosperitu a bezpečnost USA. V roce 2010 činily inovační a vyspělé průmyslové schopnosti Číny přibližně 58 % schopností USA na poměrném základě (s ohledem na velikost ekonomiky, počet obyvatel atd.) a 78 % výkonu USA v absolutním vyjádření. Avšak do roku 2020 už se inovační a vyspělé průmyslové schopnosti Číny zvýšily na zhruba 75 % schopností USA na poměrném základě a 139 % v absolutním vyjádření.

Čína dosáhla významného pokroku ve většině inovačních ukazatelů, které zkoumala Nadace pro informační technologie a inovace (ITIF), a to v každé skupině ukazatelů, přičemž největšího pokroku dosáhla v oblasti inovačních výstupů. Čína stále čelí hospodářským výzvám. Její pokrok v široké škále inovačních ukazatelů však naznačuje, že je na cestě předstihnout Spojené státy v oblasti inovací a produkce vyspělého průmyslu, a to jak v proporcionálním, tak v absolutním vyjádření.“

<https://itif.org/publications/2023/01/23/wake-up-america-china-is-overtaking-the-united-states-in-innovation-capacity/>

Janssen poukazuje na další chyby v Zeihanově argumentaci. Spotřeba neroste už teď, protože Číňané, a zejména starší generace, se vrátili ke hromadění úspor. Proto spotřeba dosud nedosáhla úrovně roku 2019. Podle čínské centrální banky, průměrná výše **úspor domácností** na osobu v Číně je 6krát vyšší než v USA. Celkově mají čínské domácnosti naspořeno 18 bilionů dolarů oproti americkým 700 miliardám dolarů.

Začínající domácnosti nerozhodují o spotřebě. Ostatně – dodávám já – v Číně to mají mladí těžké, bydlení je tam pro ně stejně cenově nedostupné jako u nás. Na druhou stranu – poukazuje Jenssen – čínské vedení se loni rozhodlo propíchnout nemovitostní bublinu dřív, než dospěje k hrozným koncům, jaké jsme zažili ve finanční krizi 2008 – 2009. To podle stejného autora zároveň ukazuje, jak mylná je představa, že všechno v Číně rozhoduje jeden člověk a čínské vedení pak strnulé, reaguje pozdě.

Pokud jde o vliv růstu mezd na konkurenceschopnost Číny, Jenssen cituje, co tom řekl Tim Cook, generální ředitel americké společnosti Apple (s rozsáhlou čínskou výrobou):

“Lidé si obvykle myslí, že společnosti přicházejí do Číny kvůli nízkým nákladům na pracovní sílu. Nejsem si jistý, do jaké části Číny jdou, ale pravdou je, že Čína přestala být zemí s nízkými náklady na práci již před mnoha lety. Ale to neznamená, že bychom se měli o čínské dodávky přestat zajímat.

Důvodem, proč tam jsme, je kvalifikace a její množství v jedné lokalitě, stejně jako typ kvalifikace, o kterou se jedná. Výrobky, které děláme, vyžadují skutečně pokročilé nástroje s vysokou přesností. Nástroje a

materiály, které používáme, jsou na špičkové úrovni a míra osvojení těchto nástrojů je tam opravdu vysoká.

Kdybychom v USA uspořádali setkání specialistů na tato zařízení, nejsem si jistý, zda by se sál zaplnil. V Číně byste na to potřebovali několik fotbalových hřišť.”

V tomto směru je třeba hledat i řešení stárnoucí Číny. Velké přírůstky populace, jaké mají třeba v Nigerii, nemusí být zdrojem hospodářského růstu. Důležitá je produktivita, a ta v Číně prudce roste. Jenže nad budoucí zaměstnaností se vznášejí otazníky i z dalších důvodů. Jak varuje generální ředitelka Mezinárodního měnového fondu Kristalina Georgieva, začíná do toho promlouvat umělá inteligence:

„Umělá inteligence ovlivní téměř 40 % pracovních míst po celém světě, některé nahradí a jiné doplní.“

„Jsme na pokraji technologické revoluce, která by mohla zvýšit produktivitu, urychlit globální ekonomický růst a zvýšit příjmy po celém světě. Může to však také vést ke ztrátě pracovních míst a zvýšené nerovnosti.“

Vzhledem k tomu, že umělá inteligence ovlivňuje vysoce kvalifikovaná pracovní místa, pokračovala Georgieva, „*vyspělé ekonomiky čelí větším rizikům*“ a také větším příležitostem ve srovnání s rozvíjejícími se trhy a rozvíjejícími se ekonomikami.

Mimochodem, aby Zeihanovi jeho proroctví zhroucené Číny vyšla, snižuje počet čínského obyvatelstva na polovinu už roku 2050.

V extrémní předpovědi, ze které čerpá, to sice mělo být až za 45 let, ale to se mu zřejmě zdálo moc dlouho. Se sinožrouty je někdy docela sranda.

Zbyněk Fiala

